

24921

24921 ✓
У Ч Е Б Н А Я
Г Р Е Ч Е С К А Я К Н И Г А,
СОСТАВЛЕННАЯ ИЗЪ ОТЛИЧНЫХЪ СОЧИ-
НЕНИЙ ОТЦОВЪ,
СОДЕРЖАЩАЯ ВЪ СЕБѢ.

I.

З а щ и щ е н і я.

II.

У ч е н і е у м о з р и ш е л ь н о е

III.

У ч е н і е д ѣ я т е л ь н о е.

IV.

П о у ч е н і я.

МОСКВА.

ВЪ СѢНОДАЛЬНОЙ ТИПОГРАФІИ,

1825.

ПРОБЕРЕНО

1861 г.

Проверено в 1953 г.

8661

Акад. Введенский

ЕДИНСТВО ВЪРЪ ПЕРВЕНСТВУЮЩИХЪ ХРИСТΙΑНЪ.

Св. Иринея о ересяхъ кн. I. гл. 10. (*)

Ἡ μὲν γὰρ Ἐκκλησία, καίπερ καθ' ὅλης τῆς οἰκουμένης ἕως περάτων τῆς γῆς διεσπαρμένη, παρὰ δὲ τῶν Ἀποστόλων, καὶ τῶν ἐκείνων μαθητῶν παραλαβῆσα τὴν εἰς ἓνα Θεόν, Πατέρα παντοκράτορα, τὸν πεποηκόντα τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν, καὶ τὰς θαλάσσας, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, πρὶν καὶ εἰς ἓνα Χριστὸν Ἰησοῦν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν σαρκοθέντα ὑπὸ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας· καὶ εἰς Πνεῦμα ἅγιον, τὸ διὰ τῶν Προφητῶν κεκηρυχὸς τὰς οἰκονομίας, καὶ τὰ ἐλεύσεις, καὶ τὴν ἐκ Παρθένου γέννησιν, καὶ τὸ πάθος, καὶ τὴν ἔγερσιν ἐκ νεκρῶν, καὶ τὴν ἔνσαρκο εἰς τοὺς ἔρανος ἀνάληψιν τοῦ ἡγαπημένου Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, καὶ τὴν ἐκ τῶν οὐρανῶν ἐν τῇ δόξῃ τοῦ Πατρὸς παρουσίαν αὐτοῦ, ἐπὶ τὸ ἀνακεκλαιώσασθαι τὰ πάντα, καὶ ἀνασῆσαι πᾶσαν σάρκα πάσης ἀνθρωπότητος, ἵνα Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κηρίῳ ἡμῶν, καὶ Θεῷ, καὶ σωτῆρι, καὶ βασιλεῖ, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ Πατρὸς τοῦ ἀοράτου, πᾶν γόνυ κάμψῃ ἑπορανίων, καὶ ἐπιγείων, καὶ καταχθονίων, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσῃται αὐτῷ, καὶ κρίσιν δικαίαν ἐν τοῖς πᾶσι ποιήσῃται, ἃ μὲν πνευματικὰ τῆς πονηρίας, καὶ Ἀγγέλους παραβεβηκότας, καὶ ἐν ἀποστασία γεγονότες, καὶ τοὺς ἀσεβεῖς, καὶ ἀδίκους, καὶ ἀνόμους, καὶ βλαφήμους τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ πέμψῃ· τοῖς δὲ δικαίοις, καὶ ὀσίοις, καὶ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ τητηκόσι, καὶ ἐν τῇ ἀγάπῃ αὐτοῦ διαμεμενηκόσι, τοῖς πρὸ ἀρχῆς, τοῖς δὲ ἐκ μετανοίας, ζῶνι χαρισάμενος, ἀφθρσίαν δωρήσῃται, καὶ δόξαν αἰωνίαν περιποιήσῃ.

(*) Ilnaci contra haereses lib. V. ex edit. Renati Misuet. 1734. Paris.

2. Τοῦτο τὸ κήρυγμα παρειληφύτα, καὶ τάντην τὴν πίσιν, ὡς προέφαμεν, ἡ Ἐκκλησία, καίπερ ἐν ὄλῳ τῷ κόσμῳ διεσπαρμένη, ἐπιμελῶς φυλάσσει, ὡς ἓνα οἶκον οἰκοῦσα. Καὶ ὁμοίως πιστεύει τούτοις, ὡς μίαν ψυχὴν, καὶ τὴν αὐτὴν ἔχουσα καρδίαν, καὶ συμφώνως ταῦτα κηρῦσσει, καὶ διδάσκει, καὶ παραδίδωσιν, ὡς ἐν ἓνῳ κεκτημένη· καὶ γὰρ αἱ κατὰ τὸν κόσμον διάλεκτοι ἀνόμοιαι, ἀλλ' ἡ δύναμις τῆς παραδόσεως μία καὶ ἡ αὐτή. ἐκ ἕτε αἱ ἐν Γερμανίαις ἰδρυμένοι Ἐκκλησιαὶ ἄλλως πεπιστεύκασιν, ἢ ἄλλως παραδίδωσιν, ἕτε ἐν τοῖς Ἰβηρίαις, ἕτε ἐν Κελτοῖς, ἕτε κατὰ τὰς ἀνατολάς, ἕτε ἐν Αἴγυπτῳ, ἕτε ἐν Λιβύῃ, ἕτε αἱ κατὰ μέσα τοῦ κόσμου ἰδρυμένοι· ἀλλ' ὡσπερ ὁ ἥλιος, τὸ κτίσμα τοῦ Θεοῦ, ἐν ὄλῳ τῷ κόσμῳ εἷς καὶ ὁ αὐτός· οὕτω καὶ τὸ κήρυγμα τῆς ἀληθείας πανταχῇ φαίνει, καὶ φωτίζει πάντας ἀνθρώπους τοὺς βελομένους εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἔλθεῖν. καὶ ἕτε ὁ πάνυ δυνατὸς ἐν λόγῳ τῶν ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις προεσῳτων, ἕτερα τούτων ἔρει· (οὐδεὶς γὰρ ὑπὲρ ὅν διδάσκαλον) ἕτε ὁ ἀσθενὴς ἐν τῷ λόγῳ ἔλαττώσει τὴν παράδοσιν. μίᾳς γὰρ καὶ τῆς αὐτῆς πίσεως οὐσης, οὐτ' ὁ πολὺ περὶ αὐτῆς δυνάμενος εἰπεῖν, ἐπλεόνασεν, οὐτ' ὁ τὸ ὀλίγον, ἠλαττόνησε.

3. Τὸ δὲ πλεῖον, ἢ ἔλαττον κατὰ σύνεσιν εἰδέαι, τινάς, οὐκ ἐν τῷ τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν ἀλλάσσειν γίνεται, καὶ ἄλλον Θεὸν παρεπινοεῖν παρὰ τὸν δημιουργόν, καὶ πιητήν, καὶ τροφέα τοῦδε τοῦ παντός, ὡς μὴ ἀρκουμένους τούτους, ἢ ἄλλον Χριστὸν, ἢ ἄλλον Μονογενῆ· ἀλλὰ ἐν τῷ τὰ, ὅσα ἐν παραβολαῖς εἴρηται προσεπεργάζεσθαι, καὶ οἰκειοῦν τῇ τῆς πίσεως ὑποθέσει καὶ ἐν τῷ τὴν τε πραγματείαν καὶ οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ, τὴν ἐπὶ τῇ ἀνθρωπότητι γενομένην, ἐκδιηγείσθαι· καὶ ὅτι ἐμακροθύμησεν ὁ θεὸς ἐπὶ τε τῇ τῶν παραβεηκότων Ἀγγέλων ἀποσασία, καὶ ἐπὶ τῇ παρακοῇ τῶν ἀνθρώπων, σαφηνίξειν καὶ δὴ τὰ τὰ μὲν πρόσκαιρα, τὰ δὲ αἰώνια, καὶ τὰ μὲν ἔρσια,

τά δὲ ἐπίγεια εἰς καὶ ὁ αὐτὸς Θεὸς πεποίηκεν ἀπαγγέ-
λλειν· καὶ διὰ τί ἀόρατος ὢν, ἐφάνη τοῖς Προφήταις ὁ
Θεός, οὐκ ἐν μιᾷ ἰδέᾳ, ἀλλὰ ἄλλως ἄλλοις, συνιεῖν
καὶ διὰ τί διαθήκαι πλείους γέγοναι τῇ ἀνθρωπότητι
μηνύειν, καὶ τῆς ἐκάστης τῶν διαθηκῶν ὁ χαρακτὴρ,
διδάσκειν· καὶ διὰ τί συνέκλεισε πάντα εἰς
ἀπειθείαν ὁ Θεός, ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ,
ἔξερυνθῶν· καὶ διὰ τί ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ σὰρξ
ἐγένετο, καὶ ἔπαθεν, εὐχαρισεῖν καὶ διὰ τί ἐκ
ἐσχάτων τῶν καιρῶν ἡ παρουσία τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ,
τούτέστιν ἐν τῷ τέλει ἐφάνη ἡ ἀρχή, ἀπαγγέλλειν
καὶ περὶ τοῦ τέλους, καὶ τῶν μελλόντων, ὅσα τε κεῖ-
ται ἐν ταῖς γραφαῖς, ἀναπτύσσειν καὶ τι ὅτι τὰ
ἀπεγνωσμένα ἔθνη, συγκληρονόμα καὶ σύσσωμα, καὶ
σημμέτοχα, τῶν ἁγίων πεποίηκεν ὁ Θεός, μὴ σιωπᾶν
καὶ πῶς τὸ θνητὸν τούτο σαρκίον ἐνδύσεται
ἀθανασίαν, καὶ τὸν φθαρτὸν ἀφθαρσίαν, δι-
αγγέλλειν· καὶ πῶς τε ἐρεῖ, ὁ οὐ λαός, λαός, καὶ ἡ
οὐκ ἠγαπημένη, ἠγαπημένη, καὶ πῶς πλείονα
τῆς ἐρήμου τὰ τέκνα, μᾶλλον, ἢ τῆς ἐχούσης
τὸν ἄνδρα, κηρύσσειν. Ἐπὶ τούτων γάρ, καὶ ἐπὶ
τῶν ὁμοίων αὐτοῖς ἐπεβόησεν ὁ Απόστολος· ὦ βάθος
πλέτους, καὶ σοφίας, καὶ γνώσεως Θεοῦ! ὡς
ἐνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξι-
χνιάσοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ! ἀλλὰ οὐκ ἐν τῷ ὑπὲρ τὸν
κτιστὴν, καὶ δημιουργὸν, μητέρα τούτων καὶ αὐτοῦ, ἐνθύ-
μησιν Ἀιώνος πεπλανημένε παρεπινοεῖν, καὶ εἰς τοσοῦ-
τον ἤκειν βλασφημίας· οὐδὲ τὸ ὑπὲρ ταύτην πάλιν Πλή-
ρωμα, τὸν μὲν ἕνα, νῦν δὲ ἀνηριθμὸν φύλον Ἀιώνων
ἐπιψεύδεσθαι, καθὼς λέγουσιν οὗτοι οἱ ἀληθῶς ἔρημοι
θείας συνέσεως διδάσκαλοι, τῆς οὐσίας Ἐκκλησίας πάσης
μίαν καὶ τὴν αὐτὴν πίσιν ἐχῆσθαι εἰς πάντα τὸν κόσ-
μον, καθὼς προέφαμεν.

Handwritten notes at the bottom of the page, including the name 'Πατριάρχης' and other illegible text.

ΚΡΑΤΚΟΕ ΙΖΛΟЖЕНІЕ ВЪРЪΥ ΓΡΙΓΟΡІΑ ЧУДО-
ТВОРЦА (*).

Εἷς Θεός, Πατήρ Λόγος ζῶντος, σοφίας ὑφεώσης, καὶ δυνάμεως καὶ χαρακτήρος αἰδίου· Τέλειος Τελεῖς Γεννήτωρ, Πατήρ Ἰῶ μονογενῆς. Εἷς Κύριος, μόνος ἐκ μόνου. Θεός ἐκ Θεῶ. Χαρακτῆρ καὶ εἰκὼν τῆς Θεότητος. Λόγος ἐνεργῆς, σοφία τῆς ὄλων οὐσαύσεως περιεκτικῆ, καὶ δύναμις τῆς ὅλης κτίσεως ποιητικῆ. Ἰῶς ἀληθινός ἀληθινῶ Πατρὸς, ἀόρατος ἐξ ἀοράτου, καὶ ἀφθαρτος ἀφθάρτου, καὶ ἀθάνατος ἀθανάτου, καὶ αἰδίου αἰδίου. Καὶ ἐν Πνεῦμα ἅγιον, ἐκ Θεῶ ὑπαρξίν ἔχον, καὶ διὰ Ἰῶ πεφηνός, δηλαδὴ τοῖς ἀνθρώποις. Εἰκὼν γὰρ Ἰῶ, τελεῖς τέλεια. Ζωὴ ζῶντων αἰτία, πηγὴ ἁγία, ἁγιότης, ἁγιασμῶ χορηγός, ἐν ᾧ φανερεῖται Θεός ὁ Πατήρ, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ ἐν πᾶσι καὶ Θεός ὁ Ἰῶς, ὁ διὰ πάντων. Τριάς τελεία, δόξη καὶ αἰδιότητα καὶ βασιλεία μὴ μεριζομένη, μηδὲ ἀπαλλοτριωμένη· ἕτε οἶω κυσόν τι, ἢ δῆλον ἐν τῇ Τριάδι· ἕτε ἐπεισακτον, ὡς πρότερον μὲν ἐχ ὑπάρχον, ὑσερον δὲ ἐπεισελθόν· ἕτε οἶω ἐνέλιπε ποτὲ Ἰῶς πρὶν, ἕτε οἶω τὸ Πνεῦμα, ἀλλ' αἵρεπιος καὶ ἀναλλοιώτος, ἢ αὐτὴ Τριάς ἀεὶ.

3

ΑΘΗΝΑΣΙΑ ΒΕΛΙΚΑΓΟ СЛОВО О ВОПЛОЩЕНИИ БОГА
СЛОВА (**).

I. Αὐταρχῶς ἐν τοῖς πρὸ ταύτων ἐκ πολλῶν ὀλίγα διαλαβόντες (διαλεχθέντες), περὶ τῆς τῶν ἐθνῶν περὶ

(*) Gregorii Neocesarensis opera ex edit. Wossii. Moguntiae. 1604.

(**) Titulus Graecus hujus libri est: Τε ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίω, Ἀρχιεπισκοπῆ Ἀλεξανδ-

τὰ εἰδῶλα πλάνης, καὶ τῆς τέτων δεισιδαιμονίας, πῶς
 ἐξ ἀρχῆς τέτων γέγονεν ἡ εὐρεσις, ὅτι ἐκ κακίας οἱ
 ἄνθρωποι ἑαυτοῖς τὴν πρὸς τὰ εἰδῶλα θρησκίαν ἐπ-
 ενόησαν· ἀλλὰ γὰρ χάριτι Θεῶ σημαίνοντες ὀλίγα καὶ
 περὶ τῆς Θεοῦ τῆς Λόγου τῆς Πατρὸς, καὶ τῆς εἰς πάν-
 τα προνοίας καὶ δυνάμεως αὐτῆ· καὶ ὅτι ὁ ἀγαθὸς Πα-
 τὴρ τέτω τὰ πάντα διακοσμεῖ, καὶ τὰ πάντα ὑπ' αὐτῆ
 κινεῖται, καὶ ἐν αὐτῷ ζωοποιεῖται· γέρε κατὰ ἀκολο-
 θίαν, μακάριε καὶ ἀληθῶς φιλόχριστε, τῆ περὶ τῆς εὐσε-
 βείας πίσει καὶ τὰ περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τῆς Λόγου
 διηγησώμεθα, καὶ περὶ τῆς Θείας αὐτῆ πρὸς ἡμᾶς ἐπι-
 φανείας δηλώσωμεν (δηλωσώμεθα)· ἦν Ἰσθαῖοι μὲν δια-
 βάλλουσι, "Ἕλληνες δὲ γλευάζουσιν, ἡμεῖς δὲ προσκυ-
 νοῦμεν· ἵν' ἔτι μᾶλλον ἐκ τῆς δοκίμης εὐτελείας τῆς
 Λόγου, μείζονα καὶ πλείονα τὴν εἰς αὐτὸν εὐσέβειαν ἔχῃ·
 ὅσο γὰρ παρὰ τοῖς ἀπίστοις γλευάζεται, τοσούτω μείζονα
 τὴν περὶ τῆς Θεοῦ αὐτοῦ μαρτυρίαν παρέχει· ὅτι τε
 ἂ μὴ καταλαμβάνουσιν ἄνθρωποι ὡς ἀδύνατα, ταῦτα
 αὐτὸς ἐπιδείκνυται δυνατά· καὶ ἂ ὡς ἀπρεπῆ γλευά-
 ζουσιν ἄνθρωποι, ταῦτα αὐτὸς τῆ ἑαυτοῦ ἀγαθότητι
 εὐπρεπῆ κατασκευάζει καὶ ἂ σοφίζόμενοι οἱ ἄνθρωποι
 ὡς ἀνθρώπινα γελῶσι, ταῦτα αὐτὸς τῆ ἑαυτοῦ δυνάμει
 Θεῖα ἐπιδείκνυται, τὴν μὲν τῶν εἰδῶλων φαντασίαν τῆ
 νομιζομένη ἑαυτοῦ εὐτελεία διὰ τοῦ σαυροῦ κατασρέ-
 φων, τὲς δὲ γλευάζοντας καὶ ἀπιστοῦντας μεταπέιθων
 ἀγανῶς, ὡς τὴν Θεοῦ αὐτοῦ καὶ δύναμιν ἐπιγινώ-
 σκειν· εἰς δὲ τὴν περὶ τούτων διήγησιν, χρεῖα τῆς τῶν
 προειρημένων μνήμης· ἵνα καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἐν σώμα-
 τι φανερώσεως τοῦ τοσούτου καὶ τηλικέτε πατρικῆς Λό-
 γου γινῶναι δυνηθῆς, καὶ μὴ νομίσης, ὅτι φύσεως ἀκολου-

ρειας, λογος περι της ἐνανθρωπησεως τῆς Λόγου, καὶ της
 δια σώματος προς ἡμᾶς ἐπιφανείας αὐτῆ. Cf. Atha-
 nasii Opera ex edit. Bened. T. I. P. I. Paris. 1698.
 fol. p. 47—97.

θία Σῶμα πεφόρεκεν ὁ σωτήρ· ἀλλ' ὅτι ἀσώματος ὢν
 τῇ φύσει, καὶ Λόγος ἰπάρχων, ὅμως κατὰ φιλανθρωπίαν
 καὶ ἀγαθότητα τοῦ ἑαυτοῦ Πατρὸς, διὰ τὴν ἡμῶν σω-
 τηρίαν, ἐν ἀνθρωπίνῳ σώματι ἡμῖν πεφανέρωται· πρό-
 πει δὲ ποιουμένους ἡμᾶς τὴν περὶ τούτου διήγησιν, πρό-
 τερον περὶ τῆς τῶν ὅλων κτίσεως, καὶ τοῦ ταύτης δη-
 μιουργοῦ Θεοῦ εἰπεῖν, ἵνα ἕτως καὶ τὴν ταύτης ἀνακαί-
 νισιν ὑπὸ τῆς κατὰ τὴν ἀρχὴν αὐτὴν δημιουργήσαντος
 Λόγου γεγενῆσθαι, ἀξίως ἂν τις θεωρήσειεν. ἔδεν γὰρ
 ἐναντίον φανήσεται, εἰ δὲ ἔ ταύτην ἐδημιούργησεν ὁ
 Πατήρ, ἐν αὐτῷ καὶ τὴν ταύτης σωτηρίαν ἐργάσατο.

II. Τὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου καὶ τὴν τῶν πάντων
 κτίσιν, πολλοὶ διαφόρως ἐξειλήφασιν, καὶ ὡς ἕκαστος ἠ-
 θέλησεν, ἕτως καὶ ὠρίσατο. Οἱ μὲν γὰρ αὐτομάτως, καὶ
 ὡς ἔτυχε, τὰ πάντα γεγενῆσθαι λέγουσιν, ὡς οἱ Ἐπι-
 κούρειοι, οἳ καὶ τὴν τῶν ὅλων πρόνοιαν καθ' ἑαυτῶν ἐκ
 εἶναι μυθολογοῦσιν (μυθολογοῦντες), ἀντικρὺς παρὰ
 τὰ ἐναργῆ καὶ φαινόμενα λέγοντες· εἰ γὰρ αὐτομάτως
 τὰ πάντα χωρὶς προνοίας κατ' αὐτοὺς γέγονεν, ἔδει τὰ
 πάντα ἀπλῶς γεγενῆσθαι, καὶ ὅμοια εἶναι, καὶ μὴ διά-
 φορα. ὡς γὰρ ἐπὶ σώματος ἐνός ἔδει τὰ πάντα εἶναι ἡ-
 λιον ἢ σελήνην· καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων ἔδει τὸ ὅλον εἶ-
 ναι χεῖρα, ἢ ὀφθαλμὸν, ἢ πόδα. νῦν δὲ οὐκ ἔστι μὲν
 ἕτως. Ὁρῶμεν δὲ τὸ μὲν, ἡλίον· τὸ δὲ, σελήνην· τὸ δὲ, γῆν.
 καὶ πάλιν ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων σωματίων· τὸ μὲν, πόδα·
 τὸ δὲ, χεῖρα· τὸ δὲ, κεφαλὴν. ἢ δὲ τοιαύτη διάταξις
 ἐκ αὐτομάτως αὐτὰ γεγενῆσθαι γνωρίζει, ἀλλ' αἰτίαν
 τούτων προηγεῖσθαι δείκνυσιν ἀφ' ἧς καὶ τὸν διαταξά-
 μενον καὶ πάντα ποιήσαντα Θεὸν ἔστι νοεῖν. Ἄλλοι δὲ,
 ἐν οἷς ἔστι καὶ ὁ (μέγας παρ' Ἑλλησι) Πλάτων, ἐκ προῦ-
 ποκειμένης καὶ ἀγενήτου ὕλης πεποιηκέναι τὸν Θεὸν τὰ
 ὅλα διηγοῦνται· μὴ ἂν γὰρ δύνασθαι τι ποιῆσαι τὸν
 Θεόν, εἰ μὴ προῦπέκειτο ἢ ὕλη· ὡσπερ καὶ τῷ τέκτονι
 προῦποκεῖσθαι δεῖ τὸ ξύλον, ἵνα καὶ ἐργάσασθαι δυνηθῇ.

ἐκ ἰσασι δὲ τῷτο λέγοντες, ὅτι ἀσθένειαν περι-
 θέασι τῷ Θεῷ· εἰ γὰρ ἐκ ἑσσι τῆς ὕλης αὐτὸς αἴτιος, ἀλλ'
 (ὄλως) ἐξ ὑποτειμένης ὕλης ποιεῖ τὰ ὄντα, ἀσθενῆς εὐ-
 ρίσκεται. μὴ δυνάμενος ἀνευ τῆς ὕλης ἐργάσασθαι τι
 τῶν γενομένων· ὡσπερ ἀμέλει καὶ τῷ τέκτονος ἀσθένεια
 ἐσσι, τὸ μὴ δύνασθαι χωρὶς τῶν ξύλων ἐργάσασθαι τι
 τῶν ἀναγκαίων. καὶ καθ' ὑπόθεσιν γὰρ εἰ μὴ ἦν ἡ ὕλη
 ἐκ ἧν εἰργάσατό τι ὁ Θεός. καὶ πῶς εἴτι ποιητῆς καὶ
 δημιουργός ἀνλεχθεῖη ἐξ ἑτέρου τὸ ποιεῖν ἐσχηκῶς, λέγω
 δὲ ἐκ τῆς ὕλης; ἔσαι δὲ, εἰ ἕτως ἔχει, κατ' αὐτὸς ὁ Θε-
 ὸς τεχνίτης μόνον καὶ ἐκτιστῆς εἰς τὸ εἶναι, εἰ τὴν ὑπο-
 κειμένην ὕλην ἐργάζεται, τῆς δὲ ὕλης ἐκ ἑσιν αὐτὸς αἴ-
 τιος. καθόλου γὰρ ἐδὲ κτιστῆς ἀνλεχθεῖη, εἰ μὴ κτίσει
 τὴν ὕλην, ἐξ ἧς καὶ τὰ κτισθέντα γέγονεν. Οἱ δὲ ἀπὸ
 τῶν αἰρέσεων, ἄλλον ἑαυτοῖς ἀναπλάττονται δημιουργὸν
 τῶν πάντων παρὰ τὸν Πατέρα τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ
 Χριστῷ, τυφλώτιοντες μέγα καὶ περὶ αὐτῷ φθέγγονται. τῷ
 γὰρ Κυρίῳ λέγοντες πρὸς τοὺς Ἰουδαίους· ἐκ ἀνεγνωτῆς
 ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ κτίσας ἄρσεν (ἀρρεν) καὶ θῆ-
 λυ ἐποίησεν αὐτὸς, καὶ εἶπεν, ἐνεκεν τῆς κα-
 ταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα
 αὐτῷ, καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ
 αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.
 Εἶτα σημαίνων τὸν κτίσαντά φησιν· ὁ εἶν ὁ Θεός συν-
 ἕξευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. Πῶς εἴτοι ξέ-
 νην τῷ Πατρὶ τὴν κτίσιν εἰσάγειν; εἰ δὲ κατὰ τὸν
 Ἰωάννην πάντα περιλαβόντα καὶ λέγοντα· πάντα δι
 αὐτῷ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτῷ ἐγένετο ἐδὲν ἕν·
 πῶς ἂν ἄλλος εἴη ὁ δημιουργός, παρὰ τὸν Πατέρα τῷ
 Χριστῷ;

III. Ταῦτα μὲν εἴτοι μυθολογεῖσιν ἢ δὲ ἔθνεος δι-
 δασκαλία καὶ ἡ κατὰ Χριστὸν πίσις τὴν μὲν τέτων μα-
 ταιολογίαν ὡς ἀθεόητα διαβάλλει. ἔτε γὰρ αὐτιομάτως,
 διὰ τὸ μὴ ἀπρονόητα εἶναι· εἴτε ἐκ προὑποκειμένης